

Eye of the tiger

I en spalte om dynamisk sjakk er det vanskelig å komme utenom Nordens fremste eksponent for dynamisk sjakk i dag, Tiger Hillarp Persson. Tittelen på spalten er nærmere knyttet til Tiger Hillarp enn til filmmusikken til Rocky III, en sang som ryktene vil ha det til at ble bestilt etter at Queen sa nei til bruk av *Another one bites the dust*.

Freddy Mercury hadde kanskje ikke for mye til felles med bokserer. Mye kan derimot tyde på at sjakktigeren har det. Tiger spiller kompromissløs sjakk, og han benytter enhver anledning til å skape ubalanse i stillingen. Denne spillestilen fører til at han taper noen partier mot lavere ratede spillere, men til gjengjeld vinner han også partier mot sterkere spillere. Slik er det gjerne med sjakkspillere som spiller med større risiko enn de mer sedate.

Tiger Hillarp Persson har også gitt sitt bidrag til sjakkteorien ved å være med på utviklingen av det han har gitt navnet Tiger's modern. Ikke overraskende er dette en variant av moderne forsvar, men Tigers tilnærming trekker nok tankene mer i retning av moderne *motangrep*.

Åpningen kjennetegnes ved disse trekkene:

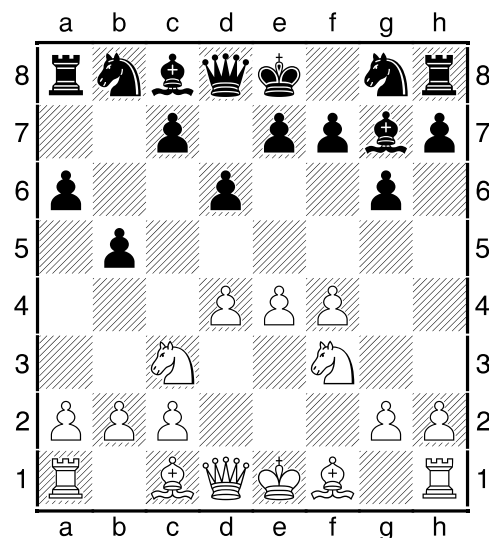
1.e4 g6 2.d4 Lg7 3.Sc3 d6

Disse trekkene er starten på moderne forsvar. Svart lar hvit ta terreng i sentrum, og planen er å kontre i sentrum etter at de svarte offiserene er optimalt plassert for et brudd.

4.f4 a6

Dette trekket kjennetegner Tiger's modern. Svart tar seg tid til å utvikle løperen til b7 hvor den sikter seg inn i den lange diagonalen. Svart får da to aktivt plasserte løpere, men denne operasjonen tar tid og går på bekostning av utviklingen. Det store spørsmålet er derfor om hvit klarer å utnytte utviklingsforspranget og svekkelsene i den svarte stillingen på en fornuftig måte. Gjør han det, sliter svart, men får svart fullført utviklingen uten for mange innrømmelser, vil han ofte ha gode sjanser fordi offiserene er aktivt plassert.

5.Sf3 b5

DYNAMISK SJAKK MED KRISTIAN TRYGSTAD – MARS 2011

Dette er den eneste måten å rettferdiggjøre 4...a6 på. Svart tar terreng på dronningfløyen, og gir plass på b7 for hvitfeltsløperen. Et spennende parti er i vente.

Tiger's modern er en skarp åpning som kanskje, men bare kanskje, ikke er helt sunn på absolutt toppnivå. Åpningen er likevel på ingen måte gjendrevet, og hvitspillere som forsøker å straffe svarts spilleopplegg, risikerer mye smerte hvis de blir for optimistiske.

Sånn sett har Tiger's modern også mye til felles med kattedyret, og ikke bare med den menneskelige tigreren. Tigreren er en typisk snikjeger, og den benytter både bakholdsangrep og krypteknikker for å nærme seg byttene. Når den er i angrepsposisjon, bruker tigreren hurtigheten og kroppsvekten til å slå byttet i bakken, for deretter å sette de kraftfulle kjevne i kjøttet med dødelig utfall. Selv om man visstnok ikke har sett helt svarte tigere, ser man mye av tigreren i Tiger's modern. Svart inviterer hvit til å angripe, og for å få fordel må nok hvit spille aggressivt. På den annen side må hvit passe seg. Det er lett å la seg lure av svarts ambisiøse opplegg, for det er slett ikke så usunt som man kan tro. Blir hvit for optimistisk, er straffen smertefull. Mang en hvitspiller har blitt utsatt for brutale kontringer fra svarts side hvor de svarte brikkene våkner til fullt liv og med brutal styrke; omtrent som når tigreren kommer i angrepsposisjon. Løperne på g7 og etter hvert på b7 kan kanskje også sammenlignes med skjelende, men skarpe tigerøyne med potensial til å gjennomføre den hvite stillingen.

Nok ord. Nå skal vi se hvor hardt det kan gå for seg når tigreren er på ferde. Dagens første parti anbefales ikke for sarte sjeler. Det er langt fra feilfritt, men lykken står den barske bi!

Ghannoum, Marc – Hillarp Persson, Tiger, 2004

1.e4 d6 2.d4 g6 3.Sc3 Lg7 4.f4 a6 5.Sf3 b5 6.Ld3 Sd7

Selv om svarts plan er å utvikle løperen til b7 venter han litt med det for å kunne demme opp for hvits aggressive hensikter i sentrum.

7.e5

Hvit tar enda mer terreng. Nå må svart støte i sentrum for å unngå å bli kjørt over.

7...c5 8.Sg5

Hvit går all in! I stedet for å ta hensyn til svarts motstøt i sentrum, gjør han seg klar til direkte konfrontasjon med den svarte kongen.

8...cxd4

Alternativet, 8...Sh6, er en annen og kanskje sikrere måte å spille på. Som vi snart skal få se, er det ikke dumt av svart å øke kontrollen over f7-feltet.

9.e6 f5

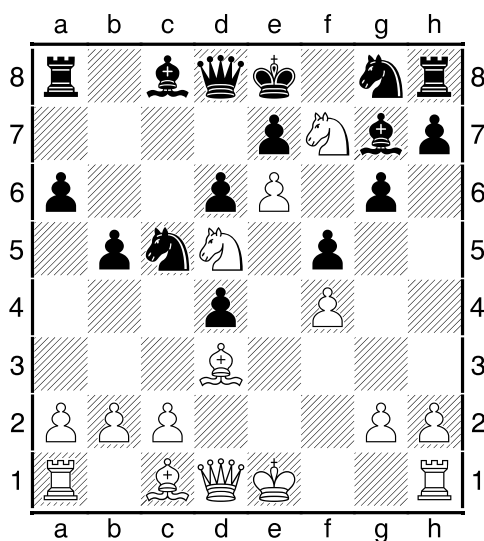
Klaps på lanken hvis du ble fristet av 9...dxc3 Hvit plukker med seg mor etter 10.exf7+ Kf8 11.Se6+

10.Sd5

Hvit har gitt en bonde, men mange farer truer den svarte stillingen. Har Tiger endt opp som fritt vilt?

10...Sc5 11.Sf7

DYNAMISK SJAKK MED KRISTIAN TRYGSTAD – MARS 2011

Ting ser ikke lyst ut for den moderne tigreren. Hvit truer både dronningen og tårnet og den svarte stillingen er full av hull.

11...Lxe6

men Tiger har en plan! Han ofrer dronningen for to springere og stålkontroll over sentrum. Det er langt fra sikkert at dette offeret er 100% korrekt, men det er den eneste måten svart kan spille på i stillingen. Derfor er det også grunn til å tro at Tiger planla dronningofferet flere trekk i forveien.

12.Sxd8 Lxd5 13.0-0 Txd8

Svarts aktive brikker og kontrollen i sentrum gjør at stillingen kanskje er enklere å spille for Tiger. Legg særlig merke til de dominerende løperne som har øyne på store deler av brettet. På den annen side er dronningen en mektig brikke, og jeg har vondt for å tro at ikke hvit har muligheter til å få fordel her. Ghannoum klarer imidlertid ikke å koordinere brikkene, og ender han raskt opp som tigerføde.

14.b3

I et senere parti valgte hvit en mer aktiv plan med 14.b4 som gjør klart for åpning av linjer på dronningfløyen. Dette virker som en logisk plan. Etter at svart spilte a6 og b5, gjorde han det lettere for hvit å åpne linjer på dronningfløyen, og disse bøndene kan også fort ende opp som svekkelser. 14...Sa4 15.c4 og etter 15...Sc3 (15...dxc3 16.Lxb5+ er krise for svart som mister både sentrum og løperen.) 16.Db3 Lf7 17.Ld2 Se4 18.Le1 Tc8 19.Tc1 Sgf6 hadde hvit mer aktivt spill enn i vårt parti.; 14.Le2 e6 15.Lf3 Se7 16.Te1 0-0 17.Ld2 Tfe8 er en annen, og uklar, fortsettelse

14...Sh6

14...Sf6 ville nok vært bedre. Tiger fryktet 15.Lb2 e5 16.a4 bxa4 17.b4 Sxd3 18.Dxd3 men etter partiet fant han ut at 18...0-0 19.Dxa6 Tc8 ville vært ok for svart.

15.De1

En litt langsam plan. Det er tårn som hører hjemme i åpne linjer, og 15.Te1 ser mer naturlig ut.

DYNAMISK SJAKK MED KRISTIAN TRYGSTAD – MARS 2011

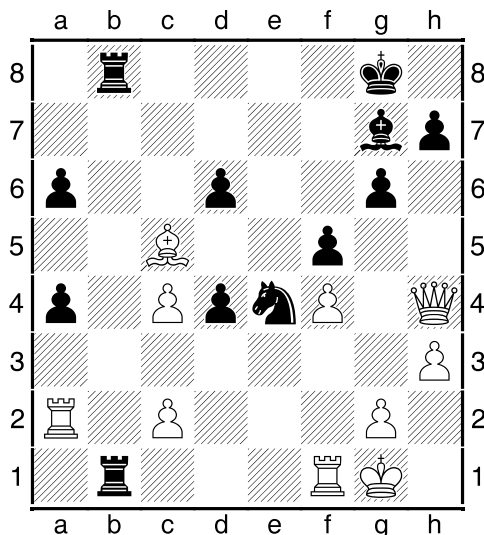
15...0–0 16.a4

Både hvit og svart har sluttet å bry seg om materiell og brydde seg ikke om 16.Dxe7. Dette bonderovet ville gitt en uklar stilling etter 16...Tfe8 17.Dh4 Sg4 18.Te1.

16...bxa4 17.Lc4 Lxc4 18.bxc4 Sg4

Tiger aktiviserer springeren på h6, men 18...Tfe8 med planen Tc8 etterfulgt av Se4 ville vært bedre. Svart ville da rasket med seg hvits svake bønder uten å gi fra seg initiativet.

19.h3 Sf6 20.Dxe7 Sfe4 21.Lb2 Td7 22.Dh4 Tb7 23.Ta2 Tfb8 24.La3 Tb1 25.Lxc5

25...Txf1+

Her hadde Tiger sjansen til å styre mot et fordelaktig sluttspill med 25...Lf6 og hvits dronning har plutselig problemer med å finne felter. 26.Dxf6 (26.Dh6 dxc5 og svart gjør seg klar til å plukke opp den hvite dronningen med Sd6-f7) 26...Sxf6 27.Lxd4 Sh5 28.Txa4 Sxf4 29.Txb1 Txb1+ 30.Kh2 Se6.

26.Kxf1 dxc5 27.g4 Lf6 28.De1

Hvit bukker under for presset. 28.g5 var sjansen til å kjempe videre. En lang og ikke forsert variant som ender med remis, er 28...Tb1+ 29.Kg2 Ld8 30.Txa4 a5 31.Ta3 Tc1 32.Tb3 Txc2+ 33.Kg1 Tc1+ 34.Kg2 h5 35.Tb8 a4 36.Txd8+ Kf7 37.Td7+ Kf8 38.Td8+ Ke7 39.Tg8 Kf7 40.Ta8 d3 41.Ta7+ Ke8 42.Ta8+.

28...Tb1 og hvit mister dama.

29.Txa4

29.Dxb1 hjalp heller ikke etter 29...Sd2+.

29...Txe1+ 30.Kxe1 Lh4+ 31.Kf1 Lg3 og hvit ga opp den håpløse kampen. 0–1

Til slutt er jeg ubeskjeden nok til å vise et av mine vinstpartier i varianten. Partiet er fra Europacupen i fjor og viser hvor effektiv Tiger's modern kan være når man møter en motstander som ikke helt vet hvordan tigere skal temmes.

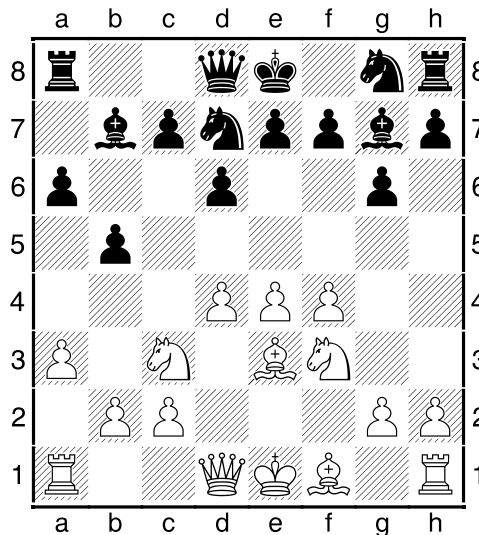
Schartz,Alain (2187) – Trygstad,Kristian (2308)

EU-Cup 26th Plovdiv (1.4), 17.10.2010

1.e4 g6 2.d4 Lg7 3.Sc3 d6 4.f4 a6 5.Sf3 b5 6.a3

Dette blir for passivt. Hvis hvit skal utnytte svarts offensive pågang, har han ikke tid til å gjøre garderingstrekk som dette. Med så god kontroll i sentrum som hvit har, trenger han ikke frykte b5-b4 fra svarts side. Nå får svart tid til å utvikle seg ferdig.

6...Sd7 7.Le3 Lb7

Dette er en spennende stilling hvor hvit har tatt kommandoen i sentrum mens svart har brukt åpningstrekkene på å posisjonere løperne aktivt i de lange diagonalene.

8.d5

Dette trekket sliter jeg litt med å forstå. Etter at hvit kastet bort et trekk på 6. a3, har han mistet utviklingsforspranget han kunne hatt etter at svart har gjort mange bondetrekk i åpningen. Nå bruker hvit enda et trekk på å flytte bønder, og i tillegg åpner han diagonalen for løperen på g7 og svekker kontrollen over de svarte feltene. Hvits styrke i stillingen var hans kontroll over sentrum, men nå får jeg sjansen til å utfordre denne kontrollen.

8...e6 9.Ld4

Hvit fortsetter den tvilsomme strategien med å unngå å utvikle nye brikker. Etter 9.dxe6 fxe6 foretrekker min maskin den hvite stillingen, men det er jeg ikke enig i. Svarts stilling er full av ressurser, med sentrumsmajoritet og godt plasserte løpere i de lange diagonalene.

9...Sgf6

Svart er selvfølgelig ikke interessert i å bytte svartfeltene og bruker tiden på å fortsette utviklingen.

10.dxe6

Dette avbyttet gir svart en åpen f-linje og overvekt i sentrum. Allerede etter ti trekk ser vi at noe har gått alvorlig galt for hvit i åpningen.

DYNAMISK SJAKK MED KRISTIAN TRYGSTAD – MARS 2011

10...fxe6 11.De2

Nok et trekk det er litt vanskelig å forstå. Hvit spiller uten en (god) plan, mens svart har et greit mål å realisere: Fullføre utviklingen og ta kontrollen i sentrum.

11...c5

Jeg benytter sjansen til å ta mer terreng og plage løperen på d4 som er en av de få hvite brikkerne som står godt plassert.

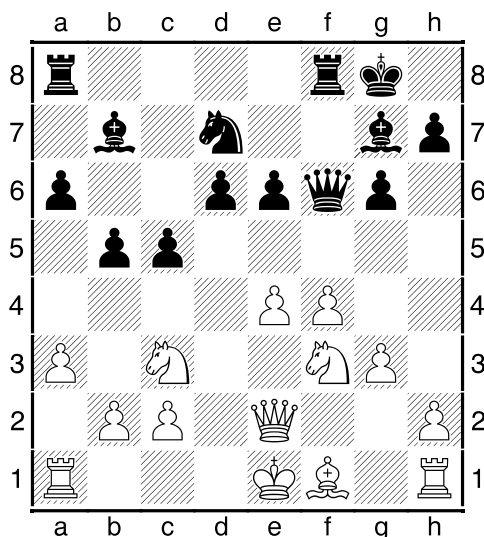
12.Lxf6

Gir man fra seg løperparet uten grunn, får man sin velfortjente straff... Alternativet 12.Lf2 0–0 var heller ingen fest for hvit. Svart har terrengfordel og aktive brikker, mens hvit må bruke tid på utviklingen sin. (12...b4 13.axb4 cxb4 14.Sa4 Sxe4 er det griske alternativet og også godt for svart.)

12...Dxf6

Kanskje hadde det vært enda bedre å spille 12...Sxf6 13.e5 dxe5 14.Dxe5 De7, men jeg hadde lyst til å holde stillingen lukket til jeg var fullt utviklet.

13.g3 0–0

Selv om denne stillingen er materielt lik, er den veldig vanskelig for hvit. Svart har to kanonløpere og planen er nå å bryte i sentrum for å øke løpernes rekkevidde.

14.Lh3 Lc6 15.Sd1

Dette blir altfor passivt. Det var på tide å få kongen i sikkerhet. 15.0–0–0 e5 16.Lxd7 Lxd7 17.Sd5 Dd8 18.h4 Lg4 blir vurdert som fint for hvit av min maskin, men jeg skjønner ikke hvorfor. Svart har løperparet og gode muligheter for å åpne linjer mot den hvite kongen. Da har jeg vanskelig for å forstå at det skal hjelpe med en pent plassert springer på d5.

15...e5 16.f5 d5

Dette bruddet i sentrum er relativt standard, men det gjør det ikke mindre effektivt. Nå kan ikke hvit hindre at linjer og diagonaler åpnes, slik at løpernes styrke kommer til sin rett. Uten

DYNAMISK SJAKK MED KRISTIAN TRYGSTAD – MARS 2011

15.-e5 og 16. f5 innlagt kunne hvit besvart dette fremstøtet med e4-e5 og holdt stillingen lukket.

17.exd5 Lxd5 18.Se3 Lc6 19.c3

Hvit prøver å blokkere den lange diagonalen. 19.0-0-0 e4 med katastrofe på b2 er et eksempel på de farer som lurte i stillingen.

19...e4

Lukker den fine diagonalen for løperen på c6, men åpner en ny diagonal og gir et fint felt på e5 for springeren.

20.Sd2 Se5 21.0-0 Dg5

21...Sf3+ hadde nok vært bedre, men jeg klarte ikke gi fra meg løperparet etter 22.Sxf3 exf3 23.Txf3 Lxf3 24.Dxf3 så jeg bestemte meg for å fiske etter større fangst.

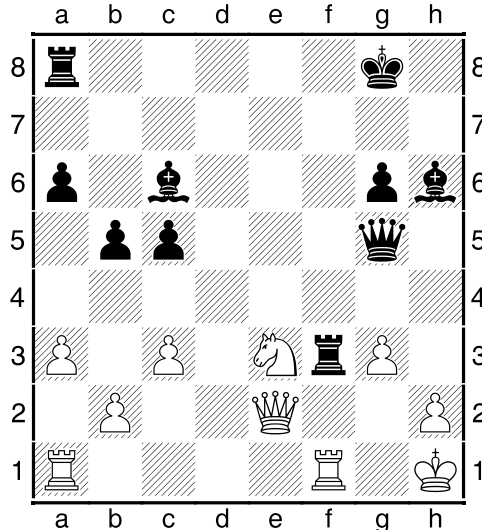
22.fxg6 Sf3+ 23.Kh1

23.Sxf3 var den kritiske varianten. Etter 23...exf3 24.gxh7+ Kxh7 har svart et solid initiativ, men dette var hvits beste mulighet.

23...hxg6 24.Lg2 Lh6

Selv om løperen sto fint på g7, gjorde den ikke all verden, så jeg fant en bedre diagonal for den. Svarts løpere terroriserer hvit som må miste materiell.

25.Sxf3 exf3 26.Lxf3 Txf3

og løpernes styrke avgjorde partiet. Etter 27.Txf3 Tf8 kollapser den hvite stillingen. Et litt morsomt poeng er at det var jeg som ofret kvalitet på f3, ikke hvit som i varianten ved svarts 21. trekk. **0-1**

Med disse eksemplene håper jeg dere er inspirert til å slippe ut tigeren!

Kristian Trygstad